

DEMOS DIALOG PRZEWODNIK

rozmawiajmy
Fundacja Wspierania Dialogu

TIMEOUT
FOUNDATION

HERMES

Co-funded by
the European Union

Spis treści

1. Wprowadzenie do przewodnika DEMOS.	1
2. O projekcie DEMOS	2
2.1. Informacje ogólne	3
2.2. Projekt DEMOS	5
3. Wyniki badania DEMOS	7
4. Wprowadzenie do dialogu DEMOS	10
4.1. O dialogu	10
4.2. Metoda dialogu DEMOS	12
5. Karty do dialogu DEMOS.	15
6. Jak zorganizować własną sesję dialogu DEMOS	16
6.1. Organizacja własnego wydarzenia	20
6.2. Identyfikacja uczestników oraz zaproszenie na sesję dialogu DEMOS.	23
6.3. Facylitowanie sesji dialogu DEMOS	26
6.4. Komunikacja i zakończenie sesji dialogu	38
Odnośniki ...	40

Zastrzeżenie: Projekt DEMOS jest współfinansowany przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są wyłącznie poglądami i opiniami autora(-ów) i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Unii Europejskiej ani Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Ani Unia Europejska, ani EACEA nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Niniejsza licencja umożliwia użytkownikom rozpowszechnianie, remiksowanie, adaptowanie oraz tworzenie na podstawie materiału w dowolnym medium lub formie wyłącznie w celach niekomercyjnych, pod warunkiem wskazania autora.

Zawartość jest udostępniana na zasadach CC BY-NC-ND 4.0.

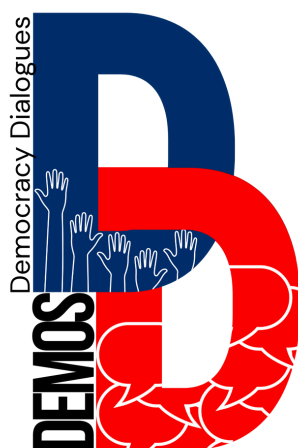

1 Wprowadzenie do przewodnika DEMOS

Niniejszy przewodnik został opracowany z myślą o osobach organizujących i facylitujących sesje dialogu DEMOS, a także o wszystkich, którzy mogą być zaintrygowani tym tematem. Mamy nadzieję, że czytając ten podręcznik osoby zainteresowane będą mogły zeksplorować koncepcje związane z demokracją oraz możliwościami dialogu. Na stronach tego przewodnika zostały umieszczone cenne informacje, wskazówki i narzędzia, które ułatwią zorganizowanie własnej sesji dialogu DEMOS.

Przewodnik DEMOS został opracowany we współpracy trzech organizacji partnerskich: **Fundacji Wspierania Dialogu „Rozmawiajmy”** z Polski, **Erätauko-säätiö** (Fundacja Timeout) z Finlandii oraz **HERMES** (Chorwacka Sieć Edukacji i Rozwoju na rzecz Rozwoju Komunikacji) z Chorwacji.

Przewodnik DEMOS został opracowany w ramach projektu Erasmus+ 2023-1-PL01-KA220-ADU-000154257, współfinansowanego przez Unię Europejską, zatytułowanego „DEMOS - Dialogi dla Demokracji”.

2 O projekcie DEMOS

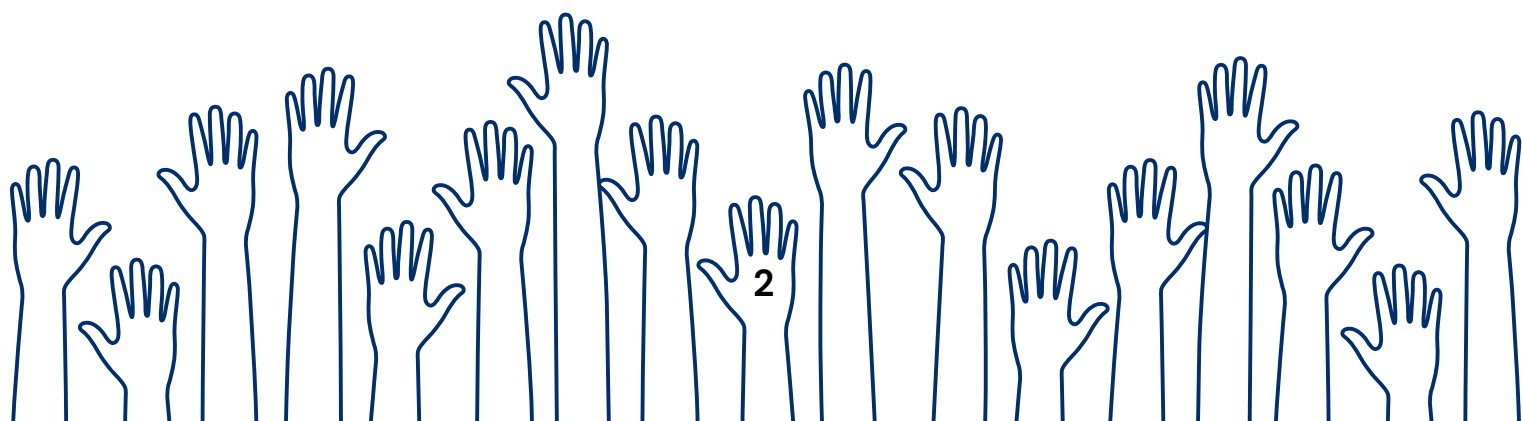
„Należy nieustannie pracować nad demokracją i ją odnawiać każdego dnia, co wymaga, aby obywatele mieli możliwość i odwagę wyrażania swojego zdania”.

(2019–2024 European Commission’s Priority “A new push for European democracy”)

Koncepcja demokracji ewoluowała na przestrzeni dziejów, od starożytnej Grecji, gdzie była po raz pierwszy praktykowana, po współczesny XXI wiek w Europie i na świecie. Demokracja zazwyczaj kojarzy się z wolnymi wyborami, parlamentaryzmem, instytucjami oraz prawami.

Jednak istota rządów demokratycznych tkwi w **kulturze demokracji** („demokracji poza urną wyborczą”) — w sposobie, w jakim wszyscy współistniejemy, komunikujemy się oraz radzimy sobie z istotnymi kwestiami.

Kultura demokracji obejmuje również uczestnictwo w dialogu, pokojowe rozwiązywanie konfliktów, aktywne zaangażowanie w życie społeczne oraz ponoszenie odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

2.1. Informacje podstawowe

Różne **badania**, w tym przeprowadzone przez Economist's Intelligence Unit, Varieties of Democracy (V-Dem), IPSOS, Międzynarodowy Instytut Demokracji i Pomocy Wyborczej (IDEA) oraz Freedom House, podkreślają niepokojące trendy dot. globalnej demokracji. Indeks Demokracji 2023 Economist's Intelligence Unit¹ wskazuje na spadek stanu globalnej demokracji do najniższego poziomu od 2006 roku, przy czym jedynie 8% światowej populacji żyje w pełnych demokracjach, a 40% znajduje się pod rządami autorytarnymi.² Raporty IPSOS i IDEA również ukazują powszechne niezadowolenie z demokracji, nawet w skonsolidowanych, długoletnich systemach demokratycznych. Raport V-Dem wskazuje na globalny spadek poziomu demokracji, z pogarszającą się wolnością słowa oraz rosnącą cenzurą rządową w wielu krajach.³ Raport Freedom House „Freedom in the World 2023” podkreśla znaczenie aktywnego uczestnictwa obywateli oraz czujności w celu utrzymania demokracji.⁴

Przyszłość demokracji jest tematem intensywnych dyskusji. Jak umożliwić ludziom wyrażanie swojego zdania, to pytanie, które budzi zainteresowanie na całym świecie. Ogólnie rzecz biorąc, demokracja staje w obliczu wielu wyzwań na poziomie globalnym, np.:

- 1 Erozja norm demokratycznych:** Wiele demokracji doświadcza spadku przestrzegania norm i zasad demokratycznych, takich jak praworządność, wolność prasy oraz poszanowanie praw mniejszości. Autorytarni przywódcy często wykorzystują luki w systemach demokratycznych, aby skonsolidować władzę i podważyć instytucje demokratyczne.
- 2 Zagrożenia dla integralności wyborów:** Ingerencja w procesy wyborcze, tłumienie głosów obywateli oraz manipulacja procedurami wyborczymi stanowią istotne zagrożenie dla demokracji. Te działania podważają legalność wyborów i osłabiają zaufanie społeczeństwa do instytucji demokratycznych.

- 3 Wzrost populizmu:** Wzrost liczby liderów i rozwój ruchów populistycznych zdestabilizował systemy demokratyczne w wielu krajach. Populistyczni przywódcy często szukają “koźłów ofiarnych”, promują retorykę podziałów oraz podważają normy demokratyczne w dążeniu do zdobycia władzy.
- 4 Nierówności i polaryzacja polityczna:** Nierówności ekonomiczne oraz polaryzacja osłabiają demokratyczne rządy, pogłębiając podziały społeczne i redukując zaufanie do instytucji demokratycznych. Tego rodzaju polaryzacja może prowadzić do impasu politycznego, utrudniając rozwiązywanie pilnych problemów i osłabiając efektywność systemów demokratycznych.
- 5 Wyzwania technologiczne:** Szybki rozwój technologii stawia przed demokracją nowe wyzwania, w tym rozprzestrzenianie dezinformacji, manipulacje w sieci oraz zagrożenia dla prywatności. W szczególności platformy mediów społecznościowych zostały zaangażowane w rozpowszechnianie fałszywych informacji oraz “podkręcanie” treści polaryzujących.
- 6 Globalizacja i regres demokratyczny:** Globalizacja otworzyła nowe możliwości wzrostu gospodarczego, lecz przyczyniła się także do osłabienia rządów demokratycznych. Transnarodowe zagrożenia, takie jak cyberataki, terroryzm oraz przestępczość zorganizowana, stanowią wyzwanie dla tradycyjnych koncepcji suwerenności państwowej i odpowiedzialności demokratycznej.
- 7 Zmiany klimatyczne i degradacja środowiska:** Zmiany klimatyczne oraz degradacja środowiska stanowią zagrożenie dla stabilności społeczeństw demokratycznych, gdyż pogłębiają nierówności społeczne i ekonomiczne, potęgują konflikty i walkę o ograniczone zasoby oraz podważają zaufanie obywateli do zdolności instytucji demokratycznych w skutecznym radzeniu sobie z tymi wyzwaniami.

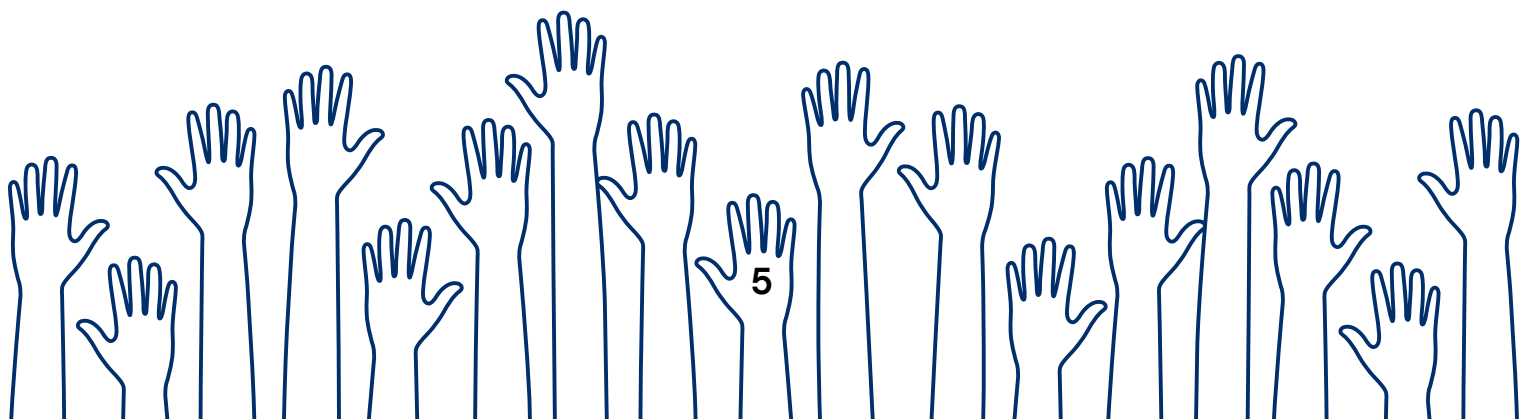
2.2. Projekt DEMOS

Projekt **DEMOS - Dialogi dla Demokracji** ma na celu odpowiedzieć na niektóre z wymienionych wyzwań poprzez zachęcanie obywateli do prowadzenia lokalnych dialogów na temat istotnych kwestii społecznych. Dialog, uczenie się przez całe życie oraz samorozwój mogą stanowić kluczowe odpowiedzi na wyzwania, przed którymi stają obywatele.

Główne cele projektu DEMOS to:

- 1** Wzmocnienie dialogu społecznego
- 2** Zwiększenie umiejętności dialogowych obywateli
- 3** Wsparcie obywateli w zdobywaniu wiedzy na temat demokracji w sposób inspirujący i konstruktywny
- 4** Poprzez osiągnięcie trzech wymienionych wyżej celów: wzmacnianie kultury demokracji

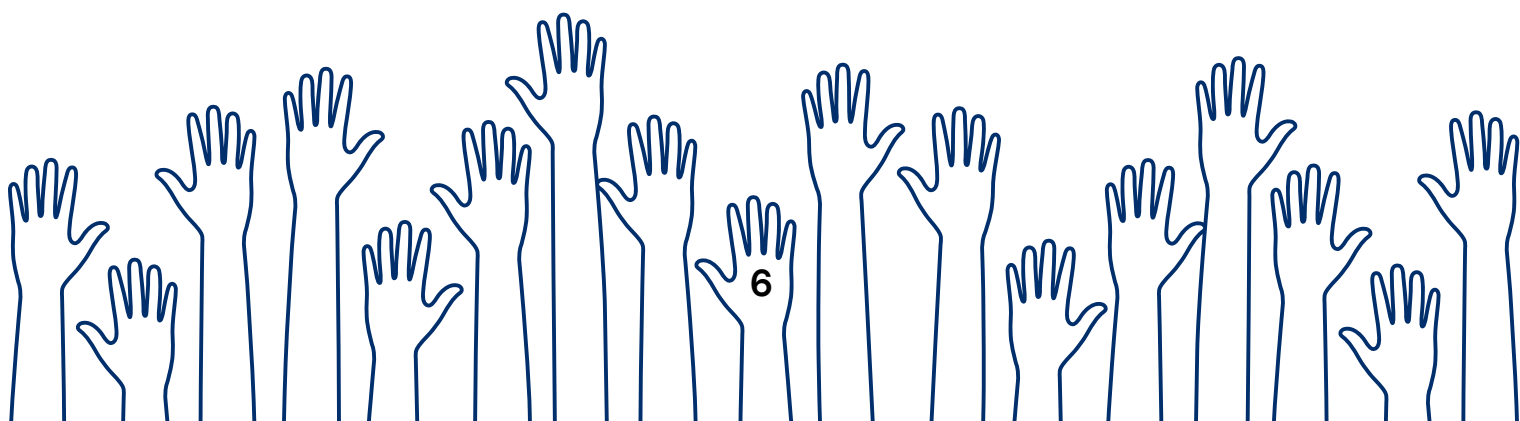
Aby zrealizować powyższe cele, opracowaliśmy metodę Dialogu DEMOS jako narzędzia wsparcia rozmów, dyskusji na temat istotnych kwestii społecznych w Twojej okolicy. Dzięki tej metodzie możesz zaprosić osoby z różnych środowisk, aby zebrały się i podzieliły swoimi doświadczeniami na temat różnych zjawisk, a także wysłuchały innych. Metoda Dialogu DEMOS pozwala na głębsze zrozumienie siebie, innych oraz zagadnienia demokracji. Oprócz rozwijania umiejętności dialogu, ma ona również na celu zachęcenie uczestników do aktywnego angażowania się w życie lokalnych społeczności.

W ramach projektu DEMOS opracowano **bezpłatne materiały**, które mają wspierać osoby facylitujące/organizujące w przygotowaniu i prowadzeniu lokalnych spotkań dialogowych.

- **Przewodnik DEMOS** zawiera ogólne informacje, przedstawia metodę dialogu DEMOS oraz oferuje praktyczne narzędzia dla facylitacji dialogów
- **Karty do dialogu DEMOS** stanowią integralny element metody dialogowej DEMOS, pełniąc rolę narzędzia wspierającego prowadzenie sesji dialogowych na kluczowe tematy związane z demokracją
- **Pakiet szkoleniowy** posłuży do wsparcia procesu i może być rozpowszechniany w celu dalszego wykorzystania
- **Strona internetowa DEMOS** zawiera wszystkie opracowane materiały, które są dostępne bezpłatnie: **democracydialogues.eu**
- **Materiały komunikacyjne** wspierają osoby organizujące i facylitujące w przygotowaniu i prowadzeniu własnych spotkań Dialogu DEMOS

Pamiętaj, że osiągnięcie biegłości w dialogu oraz kształtowaniu kultury demokracji to nieustanny proces! Demokratyzacja wymaga ciągłego zaangażowania. Podejmuj jeden krok na raz i nie zapominaj, aby czerpać z tego radość!

3 Wyniki badania DEMOS

„POTRZEBUJEMY SIĘ SPOTYKAĆ”

Ochrona demokracji poprzez dialog oraz zaangażowanie obywatelskie

Paneuropejskie rozważania na temat demokracji

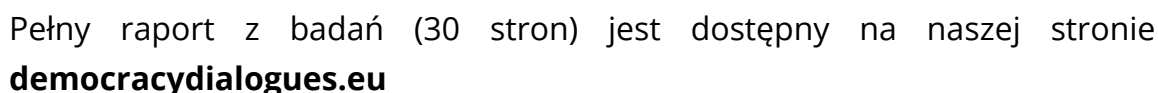
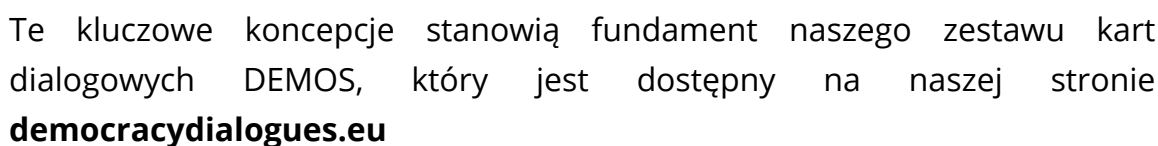
Między październikiem 2023 a styczniem 2024 zespół badaczy DEMOS - Dialogów dla Demokracji przeprowadził krótką ankietę online⁵ na temat postrzegania demokracji w ich krajach oraz w Unii Europejskiej. Raport, inspirowany odpowiedziami uczestników z Polski, Chorwacji, Finlandii i innych krajów europejskich, dostarczył danych na temat nadziei i obaw obywateli, dotyczących obecnego stanu demokracji.

Pesymizm i rozczarowanie demokracją w **Chorwacji** oraz sąsiednich krajach były wyraźnie odczuwalne w reakcjach społeczeństwa. W ciągu ostatnich trzydziestu lat, od momentu rozpadu Jugosławii, pokładano ogromne nadzieje i oczekiwania w demokratycznym systemie rządów w tym regionie. Wprowadzenie demokracji oraz systemu wielopartyjnego stanowiło jeden z pretekstów, które doprowadziły do wybuchu wojen związanych z rozpadem Jugosławii. W tej analizie zaufanie obywateli do demokracji w kontekście zaspokajania ich potrzeb było silnie uzależnione od postrzegania korupcji, rozczarowania elitami politycznymi oraz poczucia rezygnacji w obliczu ponurych perspektyw na przyszłość.

Finlandia, najbogatsza i najbardziej stabilna demokracja w tej grupie, dostarczyła wglądu w mierzalną refleksję obywateli na temat korzyści płynących z demokracji oraz ich doceniania, a także ostrożności w odniesieniu do niektórych jej niedociągnięć lub potencjalnych zagrożeń. Finlandia niezmiennie zajmuje czołowe miejsce w światowych rankingach demokracji, zgodnie z różnymi wskaźnikami. Respondenci w badaniu DEMOS wydawali się doceniać zasady takie jak równość, transparentność i partycypacja, które są fundamentalne dla demokracji. Jednocześnie wyrażali zaniepokojenie polaryzacją, pogarszającą się kulturą partycypacji i dyskusji, a także zagranicznymi wydarzeniami politycznymi, takimi jak wojna w Ukrainie.

Badanie DEMOS zostało przeprowadzone w **Polsce** w wyjątkowym okresie, bezpośrednio po wyborach w 2023 roku, które doprowadziły do zmiany rządu. Po ośmiu latach rządów partii politycznej, której polityka budziła wiele obaw o regres demokracji, zarówno w Polsce, jak i w Unii Europejskiej, wielu respondentów odetchnęło z ulgą. Jednocześnie wysoka polaryzacja w kraju oraz trudności w komunikacji między stronami sporu politycznego sprawiły, że wielu polskich respondentów obawiało się wyzwań związanych z przywracaniem instytucji i procesów demokratycznych, a także przewyższaniem głębokich podziałów społecznych.

Poniższe dwie chmury słów zostały wybrane z ponad 300 odpowiedzi. Pierwsza z nich **odzwierciedla wyzwania i obawy** obywateli, związane z demokracją w ich krajach oraz w UE, natomiast druga zawiera elementy demokratyczne, które wszyscy respondenci postrzegają jako **źródła nadziei lub szans** w swoich krajach lub w Unii Europejskiej.

Postrzegane wyzwania i obawy wśród krajów respondentów oraz w Unii Europejskiej

Źródła nadziei i szans w badanych krajach oraz w Unii Europejskiej

4 Wprowadzenie do dialogu DEMOS

Rozmowa stanowi potężne narzędzie. Zajmuje kluczowe miejsce w życiu ludzi. Niemniej czasami trudno jest nam zabierać głos, gdy jest to potrzebne, czy wysłuchać innych z zainteresowaniem.

Wszyscy posiadamy różne mocne i słabe strony w zakresie umiejętności komunikacyjnych. Dorastamy w odmiennych społecznościach, kulturach i rodzinach. Możemy mieć różne potrzeby, które powinny zostać zaspokojone, abyśmy byli skłonni uczestniczyć w rozmowie. Niektóre dyskusje lub tematy przychodzą nam z łatwością, inne sprawiają trudności.

Jako ludzie zapewne nigdy nie osiągniemy perfekcji w dialogu z innymi. Co jest jednak pocieszające, możemy ćwiczyć i praktykować, niezależnie od wieku. Tym samym ciągle doskonalić swój warsztat.

W dalszych częściach tego przewodnika dowiesz się więcej na temat bycia lepszym słuchaczem oraz bardziej aktywnym uczestnikiem dialogu. Dzięki korzystaniu z praktycznych narzędzi dialogu DEMOS każdy ma możliwość rozwijania swoich umiejętności.

4.1. O dialogu

Dialog to konstruktywna rozmowa, w której głos każdego uczestnika jest tak samo ważny. Skuteczny dialog umożliwia wszystkim zaangażowanym osiągnięcie głębszego zrozumienia poruszanego tematu, generując refleksje na temat siebie samego, innych oraz społeczeństwa ogólnie.

Słowo „**dialog**” wywodzi się z greckiego „dia logos” co najczęściej tłumaczy się jako: poprzez słowo, między słowami lub przepływ znaczeń. W literaturze oraz w życiu dialog jest najczęściej analizowany z czterech perspektyw:

- komunikacji, interakcji – dialog jako rozmowa lub specyficzna forma komunikacji, w której kluczowe jest wzajemne zrozumienie
- relacji – kształtowanie więzi, zdrowego i bliskiego kontaktu, a także rozwój jednostki poprzez relacje dialogowe
- kolektywnej inteligencji – umiejętność uczenia się od siebie nawzajem oraz podejmowania lepszych decyzji dzięki efektywnej komunikacji, w której kluczowe znaczenie mają słuchanie i otwartość na opinie innych
- filozofii – w której centralnym punkcie znajduje się człowiek oraz jego interakcja z innym człowiekiem (filozofia dialogu)

Wszystkie te koncepcje mają charakter inkluzywny, uzupełniający się i mogą wspierać ludzi w dążeniu do życia w pokoju oraz wzajemnym zrozumieniu.

Kompetencje dialogowe jednostki można także potraktować jako zestaw umiejętności i postaw sprzyjających dobrej komunikacji, które można rozwijać i doskonalić. Przykładowo:

- Bycie autentycznym w rozmowie (z zachowaniem uważności na innych). Zwracanie szczególnej uwagi na to, co i jak się mówi
- Aktywne słuchanie
- Otwartość na nowe informacje
- Szacunek dla innych ludzi
- Szanowanie poglądów innych
- Zawieszanie osądu i uprzedzeń
- Kreowanie pozytywnej atmosfery podczas spotkania
- Wykorzystanie myślenia refleksyjnego w celu doskonalenia komunikacji z innymi
- Świadomość emocji
- Świadomość nieformalnych hierarchii (np. wiek, status obywatelski)

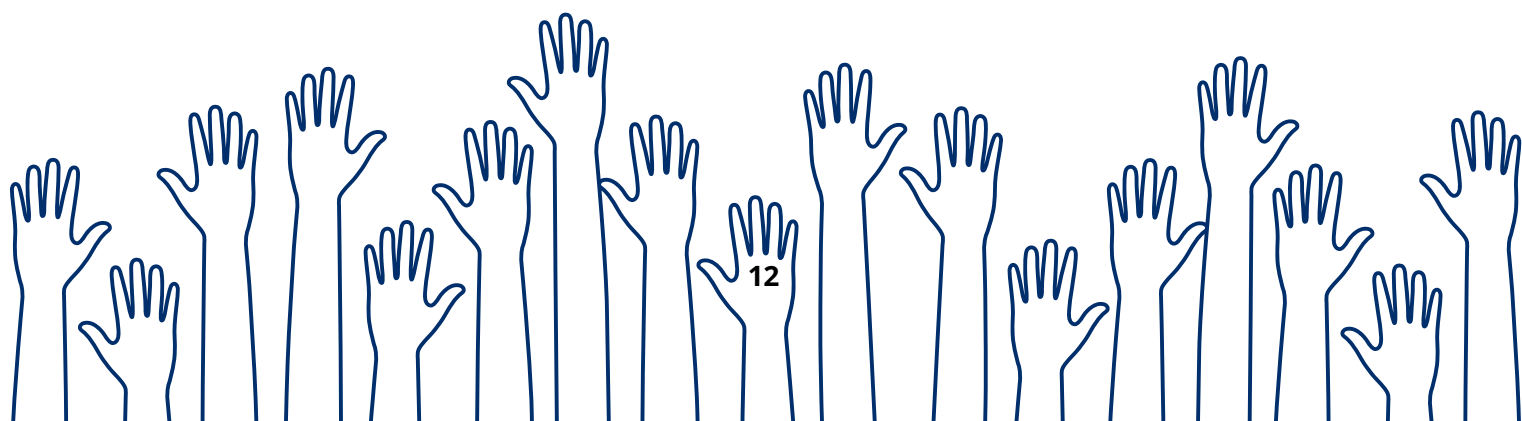
4.2. Metoda Dialogu DEMOS

Dialog DEMOS stanowi metodę wspierającą spotkania równych sobie osób (każdy głos jest tak samo ważny) oraz konstruktywne dyskusje społeczne na różnorodne tematy związane z demokracją.

Dialog DEMOS umożliwia uczestnikom lepsze zrozumienie siebie i innych oraz idei demokracji. Sesja dialogowa stanowi okazję do zatrzymania się na chwilę i rozważenia różnych tematów w atmosferze pokoju. Ma także potencjał do stymulowania zaangażowania obywatelskiego.

W tego rodzaju dialogu uczestnicy mają odwagę i czują się na tyle silni, by wyrażać swoje opinie. Osoby biorące udział w sesji dialogowej są w stanie otwarcie przedstawić swoje poglądy, traktować się nawzajem z szacunkiem oraz aktywnie słuchać, jednocześnie starając się tymczasowo zawiesić swoje przekonania lub uprzedzenia, aby stworzyć wspólną przestrzeń dla przepływu znaczeń. Takie interakcje nie tylko zwiększają zrozumienie, wzajemny szacunek i zaufanie, ale także sprzyjają rozwiązywaniu problemów, refleksji i mogą - dodatkowo - łagodzić uczucie osamotnienia.

Jednak dialog nie jest odpowiedni w każdej sytuacji i nie powinien być mylony z negocjacjami, mediacją, rozwiązywaniem konfliktów, rzecznictwem, debatą, podejmowaniem decyzji czy terapią. Zamiast tego, stosuj dialog, gdy istnieje potrzeba lepszego zrozumienia czy eksplorowania tematu lub zebrania różnych osób w celu konstruktywnej i dobrej rozmowy.

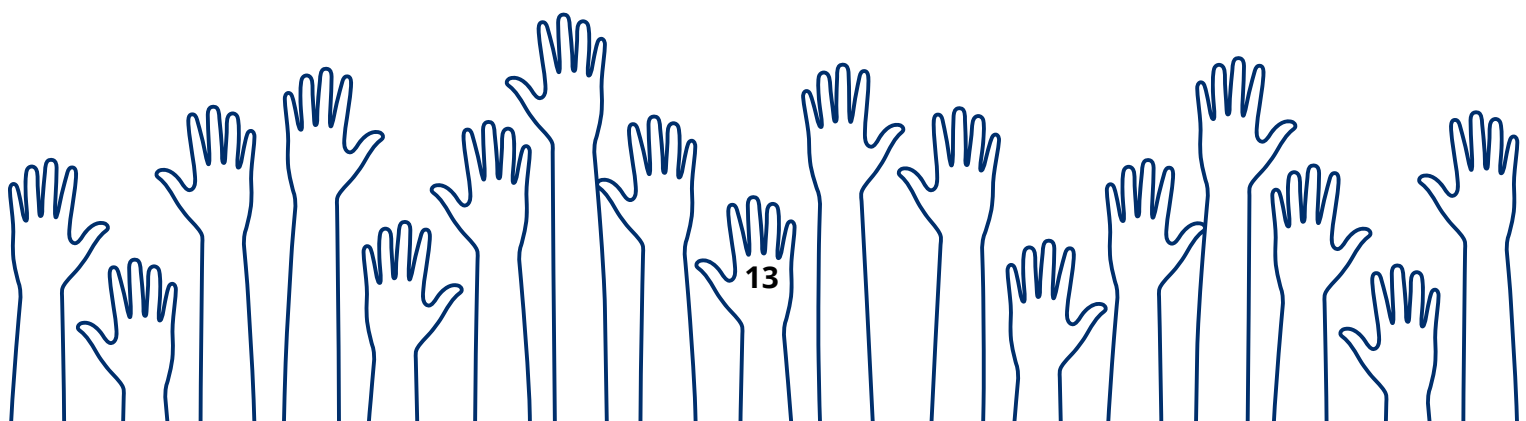

Dialog DEMOS to częściowo ustrukturyzowana metoda prowadzenia dialogu. Naszym celem było, aby metoda ta była **jak najprostsza** do stosowania oraz aby uczestnictwo w niej było **jak najłatwiejsze**. Struktura metody ma także wspierać poczucie bezpieczeństwa uczestników spotkania. A łatwe w użyciu materiały pomogą w podejmowanych aktywnościach.

Metodę można modyfikować w razie potrzeby, na przykład w celu dodatkowego wsparcia uczestników z bardzo różnych środowisk. Dialog DEMOS jest częściowo oparty na metodzie Timeout, która została opracowana w Finlandii.

Każda sesja dialogu DEMOS prowadzona jest przez osobę facylitującą, która czuwa, żeby wszyscy uczestnicy mogli włączyć się do rozmowy, oraz aby odnosili się do siebie wzajemnie z szacunkiem. W dalszej części tego przewodnika znajdziesz wiele narzędzi, które wspomogą Cię w pełnieniu tej roli.

Kluczowym narzędziem dla facylitacji oraz zaangażowania uczestników są **Podstawowe Zasady Dialogu DEMOS**. Facylitator(ka) przedstawia i omawia te zasady z uczestnikami na początku sesji dialogowej. Następnie uczestnicy zobowiązują się do ich przestrzegania oraz, w razie potrzeby, mogą je uzupełnić o dodatkowe punkty.

Podstawowe Zasady Dialogu DEMOS.

- 1 Słuchaj innych, nie przerywaj i nie inicjuj dodatkowych konwersacji**
„Każdy powinien mieć możliwość wypowiedzi i pokojowego wyrażania swoich poglądów. Istotne jest, abyśmy nie przerywali sobie nawzajem ani np. nie szeptali do osoby obok nas.”
- 2 Dziel się swoimi refleksjami i doświadczeniami**
„Aby lepiej zrozumieć omawiany temat oraz siebie nawzajem, warto mówić na temat naszych osobistych przemyśleń i doświadczeń. Oznacza to, że dzielimy się z innymi tym, jakie kwestie, wydarzenia i sytuacje miały wpływ na nasze poglądy.”
- 3 Szanuj pozostałych uczestników**
„Szanujemy różnorodność ludzi oraz ich odmienne poglądy. Bądźmy świadomi i uważni w obliczu różnych emocji oraz ukrytych hierarchii”
- 4 Rozważaj tematy w (s)pokoju i odnoś się do tego co mówisz oraz do tego, co powiedzieli inni**
„Nie musisz znać właściwych odpowiedzi. Dialog opiera się na ciekawości i wspólnym rozważaniu różnych problemów. Nie musimy dążyć do jednomyślności ani do konkretnych rozwiązań.”
- 5 Bądź obecny/obecna i szanuj poufność sesji dialogowej**
„W trakcie dialogu kluczowe jest, aby skoncentrować się na sobie nawzajem oraz na omawianym problemie, dlatego trzymajmy telefony komórkowe i laptopy z dala. Zachowajmy poufność rozmowy, aby każdy mógł wypowiadać się tak swobodnie, jak to możliwe. Możesz dzielić się swoimi myślami, ale jeśli pragniesz podzielić się czyimiś, poproś tę osobę o zgodę.”
- 6 Bądź gotowy/gotowa na zmiany**
„Dialog ma moc poruszania nas. Może generować nowe spostrzeżenia i skłonić nas do zmiany naszych poglądów. Może inspirować do działania oraz do dyskusji na temat różnych problemów z innymi. Pozytywne zmiany są możliwe, a Dialog DEMOS stanowi doskonały sposób na ich rozpoczęcie!”

5 Karty do Dialogu DEMOS

Karty do Dialogu DEMOS odnoszą się do różnych wartości, dylematów, kwestii i wyzwań europejskich oraz tych, związanych z samą demokracją. Karty stanowią kluczowe narzędzie wspierające facylitację sesji Dialogu dla Demokracji. Zaprojektowane zostały w sposób ułatwiający zrozumienie kluczowych kwestii odnoszących się do demokracji, zarówno przez facylitatorów, jak i przez innych uczestników.

Każda z 71 kart tematycznych przedstawia konkretne kluczowe pojęcie, koncepcję czy definicję oraz związane z nimi pytania, napięcie społeczne, dylemat, kontrowersję czy problem społeczny. Oprócz podstawowej definicji danego zagadnienia, dostępne są trzy poziomy pytań do procesu facylitacji dialogu: rozgrzewka, pogłębienie tematu oraz końcowe refleksje.

Organizując sesję dialogu DEMOS, wybierz jeden z tematów wymienionych na kartach i skorzystaj z tej karty oraz skryptu dialogu DEMOS, aby ułatwić sobie prowadzenie sesji.

Wszystkie tematy i karty, jak również wszelkie inne niezbędne materiały, dostępne są na stronie internetowej projektu DEMOS.

6 Jak zorganizować własną sesję dialogu DEMOS

„Dialog DEMOS jest efektywny, gdy uczestnicy są sobie równi (każdy głos jest tak samo ważny) i stworzona zostanie atmosfera wzajemnego zaufania. Rozmowa ma charakter konstruktywny dzięki czemu pogłębia się zrozumienie tematu przez uczestników. Wśród nich dostrzega się również wzrost zaangażowania w dążeniu do wprowadzenia pozytywnych zmian. ”

W poprzednich rozdziałach można było się zapoznać z projektem DEMOS, stanem demokracji, wynikami ankiety DEMOS, kartami do dialogu DEMOS oraz definicją metody dialogu DEMOS. Wszystkie te informacje są kluczowe i naprawdę istotne. Warto je przestudiować przed zorganizowaniem własnej sesji dialogu DEMOS.

W tym rozdziale poznasz metodę Dialogu DEMOS, wzbogaconą o praktyczne wskazówki oraz najlepsze praktyki. Narzędzia te ułatwią Ci planowanie, organizowanie, komunikowanie się, facylitowanie oraz kończenie sesji dialogu. Zapoznaj się z tymi materiałami przed rozpoczęciem sesji dialogowej. Wszystkie te zasoby są również dostępne na stronie internetowej projektu DEMOS.

Jak zorganizować własne wydarzenie Dialogu DEMOS?

- Weź udział w szkoleniu dla facylitatorów dialogu DEMOS (lub po prostu skorzystaj z naszych materiałów, jeżeli nie będzie okazji do wzięcia udziału w szkoleniu)
- Zaplanuj i zorganizuj swoje własne wydarzenie Dialogu DEMOS
 - Wybierz temat przy użyciu kart do dialogu DEMOS
- Zaproś uczestników
- Przeprowadź sesję przy użyciu kart do Dialogu DEMOS oraz Skryptu Dialogu DEMOS
- Zbieraj spostrzeżenia i opinie od uczestników
- Podziękuj uczestnikom za ich udział
- Udostępnij spostrzeżenia swojej grupy w mediach społecznościowych lub lokalnych
- Wypełnij formularz Google, aby poinformować nas o swojej sesji dialogu (link dostępny na stronie internetowej DEMOS)
- Zachęcaj znajomych do organizowania własnych sesji Dialogu DEMOS
- Zorganizuj następne spotkanie!

Pamiętaj!

Aby przeprowadzić udany dialog, zawsze możesz wykorzystać swoją wiedzę i wcześniejsze doświadczenie:

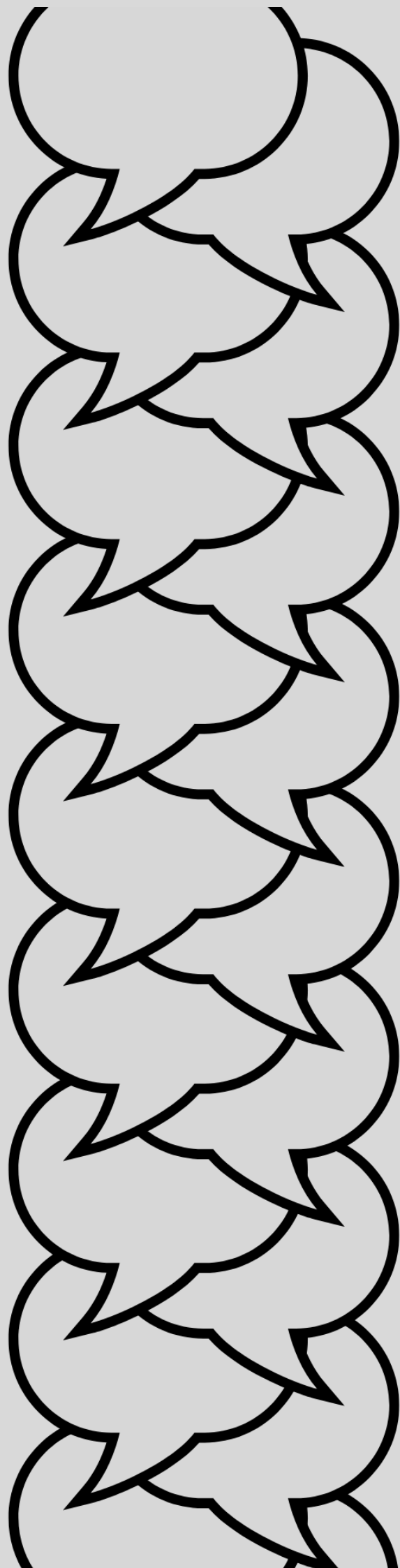
- Znasz doskonałe "lodołamacze"? Wykorzystaj je!
- Masz pełną świadomość potrzeb swojej grupy docelowej?
Dostosuj Dialog DEMOS/swoje wydarzenie, aby sprostać tym wymaganiom!
- Sądzisz, że Twoja grupa mogłaby skorzystać z konkretnych zasad dotyczących tworzenia bezpieczniejszej przestrzeni do rozmowy? Opracuj te zasady wcześniej lub wspólnie z grupą!
- Pieczesz pyszne ciasta? Upiecz ciasto dla uczestników! (Tak naprawdę, filiżanka herbaty lub kawy oraz kawałek pysznego ciasta wzbogacą każdą sesję dialogu.)

Tylko dla przypomnienia:

Dialog DEMOS nie jest debatą ani metodą rzecznictwa. Nie jest również mediacją ani sposobem rozwiązywania konkretnych konfliktów. Celem wydarzenia nie jest ani sprawdzenie, czy jako organizator jesteś w stanie w jakikolwiek sposób zmienić punkt widzenia uczestnika, ani przekonanie kogokolwiek do określonego stanowiska. Nie jest także celem uczynienie dialogu tak interesującym lub ekscytującym, jak to tylko możliwe.

Zamiast tego Twoim zadaniem jest facylitowanie równego dla wszystkich i konstruktywnego dialogu, w którym ludzie mogą dzielić się różnorodnymi punktami widzenia, koncentrując się na wzajemnym zrozumieniu i słuchaniu, co pozwala na uczenie się od siebie nawzajem.

6.1. Planowanie własnego wydarzenia Dialogu DEMOS

Aby zorganizować owocną sesję Dialogu DEMOS, kluczowe jest rozpoczęcie od starannego przygotowania. Należy rozważyć datę i godzinę wydarzenia, lokalizację, zaproszonych uczestników, metodę facylitacji sesji, rodzaj potrzebnych materiałów oraz sposób komunikacji przed i po wydarzeniu.

Jako organizator(ka) Dialogu DEMOS, będziesz również odpowiadać za wybór konkretnego tematu oraz kluczowych pytań przy użyciu kart do Dialogu DEMOS. Warto również utrzymywać kontakt z uczestnikami po zakończeniu sesji, aby sprawdzić, czy zainspirowała ich do aktywności w ich lokalnej społeczności. Zawsze dobrze działa zapewnienie wody, kawy, herbaty oraz przekąsek. Sprzyja to tworzeniu pozytywnej atmosfery.

Czy to wszystko może wymagać dużego nakładu pracy? Może tak być! Zorganizowanie wydarzenia wspólnie z innymi ludźmi to zawsze dobry pomysł. Możecie dzielić się odpowiedzialnością i wspierać się nawzajem. Sprawi to, że wszystko stanie się znacznie bardziej motywujące i przyjemne!

Upewnij się, że dysponujesz wystarczającą ilością czasu na przygotowanie sesji dialogu DEMOS oraz na skontaktowanie się z uczestnikami. Kładąc duży nacisk na przygotowanie, stworzysz fundamenty dla konstruktywnego przebiegu sesji, w tym włączenia uczestników i wykreowania ich poczucia bezpieczeństwa.

Z perspektywy uczestnika kluczowe jest zrozumienie, w czym bierze udział. Zasadniczo im bardziej dbamy o to, aby uczestnicy byli **świadomi** szczegółów, takich jak: co, kto, kiedy, gdzie i dlaczego w kontekście dialogu, tym więcej „narzędzi” zyskują, aby aktywnie uczestniczyć i czuć się komfortowo podczas sesji.

Miejsce odgrywa ważną rolę w budowaniu wzajemnego zaufania i równości. Dotarcie na miejsce powinno być proste i bezpieczne, dlatego warto wybrać lokalizację neutralną politycznie i ideologicznie.

W trakcie sesji dialogowej uczestnicy najczęściej zajmują **miejsca w kręgu, bez użycia stołów**. Krąg stanowi bardzo demokratyczną formę dialogu. Wszyscy widzą twarze innych, a nikt nie zajmuje miejsca w pierwszym ani ostatnim rzędzie. Wszyscy są równi.

Innymi słowy, proces budowania zaufania rozpoczyna się już w fazie przygotowawczej. Ułatwia to zbudowanie odpowiedniej atmosfery podczas sesji, w oparciu o stworzony wcześniej fundament

Pytania, które ułatwią Ci przygotowanie własnego dialogu DEMOS

- Jaki temat będzie właściwy? Skorzystaj z kart do Dialogu DEMOS, aby go wybrać!
- Gdzie odbędzie się Dialog DEMOS? Jakie miejsce byłoby odpowiednie dla uczestników? Stacjonarnie czy online?
- Kim są uczestnicy?
- Kto facylituje sesję? Czy ktoś powinien notować istotne informacje?
- Jak zwrócić się o informację zwrotną?

Wybierając lokalizację, uwzględnij następujące aspekty:

- Co symbolizuje dane miejsce? Czy przez konkretne zastosowanie otrzymało ono jakąś etykietę, a jeśli tak, to co to oznacza dla uczestników?
- Czy w miejscu zdarzenia panuje cisza i spokój?
- Czy istnieje możliwość przesunięcia stołów i ustawienia krzeseł w kręgu? Niewielka modyfikacja w tradycyjnym układzie miejsc siedzących znacząco wpłynie na jakość dialogu.
- Czy jest wystarczająco dużo miejsca? Czy dla każdego jest krzesło?
- Ilu uczestników planujesz i oczekujesz że weźmie udział? Czy grupę uczestników można podzielić na mniejsze zespoły? Optymalny rozmiar grupy do dialogu wynosi około dziesięciu osób.
- Czy ludziom łatwo się nawzajem (u)słyszeć? Czy w pomieszczeniu występuje efekt echa, czy w tle słychać hałas?
- Co zrobisz, aby stworzyć ciepłą i przyjazną atmosferę w miejscu wydarzenia? Czy możesz zaoferować filiżankę kawy oraz ewentualnie włączyć muzykę w tle?
- Jak ludzie będą się poznawać? Znajomość imienia drugiej osoby ułatwia prowadzenie rozmowy – dobrym rozwiązaniem może być zapewnienie plakietek z imieniem!

6.2. Identyfikacja uczestników oraz zapraszanie ich na wydarzenie Dialogu DEMOS

Gratulacje! Rozpoczęcie planowania własnego Dialogu DEMOS już za Tobą. Następnym krokiem jest zidentyfikowanie potencjalnych uczestników. Kogo powinno się zaprosić do udziału?

Różnorodność uczestników zazwyczaj odpowiada różnorodności ich perspektyw. Ma to istotny wpływ na to, czy dialog przyczyni się do pogłębienia zrozumienia tematu. Różnorodność sprzyja uzyskaniu nieoczekiwanych wyników wglądu, które nie byłyby osiągalne bez sesji dialogu. Dialog stwarza warunki dla różnorodności poglądów.

Różnorodność w grupie można osiągnąć, angażując w dialog osoby z różnych środowisk. Może to obejmować różne poziomy wykształcenia, kultury i wyznania, grupy wiekowe, środowiska społeczno-ekonomiczne oraz różnorodne sytuacje życiowe. Istotne jest także zidentyfikowanie wszystkich grup związanych z tematem – nie ograniczając dyskusji jedynie do dwóch skrajności.

Możesz zaprosić osoby, które znasz - to może ułatwić sytuację. Jednak pomyśl o zaproszeniu z różnych środowisk i np. różnych zawodów.

Przed wyborem uczestników powinien być zdefiniowany temat do dyskusji. W tym celu skorzystaj z kart do Dialogu DEMOS. Zapraszając uczestników, możesz lepiej zidentyfikować wszystkie grupy osób, które uznają temat za istotny, oraz osoby, które powinny być zaproszone do udziału. Proces ten zajmie trochę czasu, ale przyniesie korzyści w trakcie sesji!

Możesz rozpocząć dobór uczestników, rozważając różne grupy, osoby, interesariuszy oraz organizacje związane z tematem. Określ główną grupę docelową oraz inne grupy zainteresowanych – kto jeszcze powinien wziąć udział w dialogu? Zastanów się również, czy są osoby, które zazwyczaj nie biorą udziału w tego rodzaju rozmowach, i zaproś je do uczestnictwa.

Te pytania pomogą Ci określić zróżnicowaną grupę osób.

- Jaka jest główna grupa docelowa?
- Dla kogo wybrany temat ma znaczenie?
- Na czyje życie dana kwestia ma wpływ?
- Kto zazwyczaj nie uczestniczy w dyskusjach na ten temat?
- Kogo jeszcze ten temat interesuje?
- Kto ma wpływ na podejmowanie decyzji?
- Czy i jakie organy powinny być reprezentowane? Sektor publiczny, politycy, media, kultura i sztuka, przedsiębiorstwa, organizacje?

Zdecydowanie **rekomendujemy** - w miarę możliwości - osobiste zapraszanie wszystkich uczestników sesji dialogu. W ten sposób jest łatwiej budować zróżnicowaną grupę osób oraz zapobiegać dominacji przedstawicieli jednej, konkretnej grupy. Zapraszając osobiście uczestników, stworzymy bardziej otwartą atmosferę, sprzyjającą spokojnemu rozważaniu spraw, wspólnej refleksji oraz promowaniu równej i konstruktywnej dyskusji.

Należy poświęcić odpowiednio dużo czasu na odpowiedni dobór uczestników – zróżnicowana grupa będzie miała istotny wpływ na pogłębienie dialogu oraz na sposób przedstawiania różnych punktów widzenia. Może to wymagać czasu i cierpliwości! Warto również rozważyć prośbę o pomoc. Skontaktuj się ze znajomymi i rodziną, aby sprawdzić, czy znają kogoś, kto odpowiada poszukiwanemu profilowi. Możesz także zasugerować uczestnikowi, aby przyprowadził ze sobą znajomego.

Pisząc zaproszenie, zwróć uwagę na poniższe kwestie:

- Co skłoni uczestników do wzięcia udziału w sesji? Spójrz na świat z ich perspektywy.
 - Kiedy i gdzie odbędzie się dialog?
 - Co może się wydarzyć w trakcie sesji i jaki jest harmonogram wydarzenia?
 - Na jakie kwestie praktyczne trzeba zwrócić uwagę?
-
- Wyślij swoje zaproszenia za pośrednictwem odpowiednich kanałów. Możesz zadzwonić, wysłać SMS-a lub wiadomość e-mail oraz skontaktować się za pomocą mediów społecznościowych i lokalnych sieci. Dodatkowo, możesz dostosować swoje zaproszenie do grupy docelowej.

6.3. Facylitacja sesji Dialogu DEMOS

Dialog DEMOS to facylitowana rozmowa pomiędzy 5 a 12 osobami o zróżnicowanym pochodzeniu, odbywająca się podczas spotkania na żywo. W przypadku spotkań wirtualnych liczba uczestników powinny być mniejsza i wynosić około 4–6 osób.

Facylitator(ka) czuwa, aby rozmowa miała charakter konstruktywny, a dialog był jak najbardziej partnerski. Podstawowe Zasady Dialogu DEMOS stanowią doskonałe wsparcie zarówno dla osoby facylitującej, jak i wszystkich osób uczestniczących w spotkaniu. Powinny one zostać przedstawione i omówione na początku sesji. Jako osoba facylitująca możesz również zachęcić uczestników do zgłaszania sugestii dotyczących ewentualnych zmian/uzupełnień w Zasadach Podstawowych. Celem tego nie jest jednak rozpoczęcie dyskusji czy debaty na temat Zasad Podstawowych, lecz dopasowanie ich do potrzeb uczestników. Każdy, kto uczestniczy w dialogu, powinien następnie zobowiązać się do przestrzegania tych zasad.

Rolą osoby facylitującej jest wspieranie przebiegu rozmowy oraz zapewnienie jej odpowiedniej struktury. Cechuje ją aktywność, co oznacza, że uczestniczy w dialogu w sposób, który sprzyja zaangażowaniu wszystkich uczestników. Na przykład zadając pytania czy dzieląc się własnymi przykładami związanymi z tematem, inspirując innych. Osoba facylitująca powinna dążyć do maksymalnej neutralności. Ponadto, odpowiada za harmonogram oraz za zapewnienie, że każdy ma możliwość aktywnego uczestniczenia w dialogu. Upewnia się, że dialog ma naprawdę znaczenie dla uczestników, że sesja dialogu odpowie też na kluczowe cele projektu Dialogu DEMOS.

W Dialogu DEMOS znaczenie sesji można ocenić za pomocą następujących pytań pomocniczych:

- Czy udało się zorganizować sesję Dialogu DEMOS? Jeśli tak, jest to krok do wzrostu dialogu społecznego, umożliwiając obywatelom zwiększenie wiedzy na temat demokracji w inspirujący i konstruktywny sposób.
- Czy była zróżnicowana grupa uczestników? Jeśli tak, prawdopodobnie osiągnęliście lepszy wgląd oraz zrozumienie dotyczące siebie, innych i omawianego tematu.
- Czy dialog był konstruktywny? Jeśli tak, prawdopodobnie udało ci się przyczynić do budowania zaufania oraz zaangażowania w grupie, co z kolei umożliwi nowe spostrzeżenia i zrozumienie siebie, innych oraz omawianego tematu.
- Czy dialog był równy (każdy głos tak samo ważny) - czy każdy miał możliwość wypowiedzenia się, jeśli tego pragnął? Jeśli tak, istnieje większe prawdopodobieństwo, że uzyskaliście różnorodne perspektywy na dany temat, co pozwoli Ci na nowe spostrzeżenia i zrozumienie siebie, innych oraz omawianego zagadnienia.
- Czy uczestnicy pozyskali nowe spostrzeżenia lub istotne, osobiste refleksje? Jeśli tak, prawdopodobnie udało ci się pogłębić swoje zrozumienie siebie, innych oraz omawianego tematu.
- Jeśli odpowiadasz "TAK" na większość powyższych pytań, skutecznie udało ci się wzmacniać kulturę demokracji. Znakomita robota!

Zespół DEMOS gromadzi informacje oraz oceny dotyczące sesji Dialogów DEMOS, aby zmierzyć i pokazać wpływ projektu na wzrost znaczenia dialogu.

Organizatorzy/facylitatorzy mogą komunikować się na temat dialogu oraz spostrzeżeń i ustaleń, o ile zostało to uzgodnione z uczestnikami. Mogą również zaprosić do dialogu jedną osobę, która dokumentuje rozmowę w sposób zapewniający anonimowość uczestników. Ułatwi to ocenę i "raportowanie" wyników sesji dialogu. Po zakończeniu dialogu organizator(ka) może wysłać „listy z podziękowaniami” do uczestników, na przykład z wyróżnionymi spostrzeżeniami z przebiegu sesji dialogu (więcej informacji na ten temat można znaleźć w Skrypcie dialogu DEMOS).

Ocena sesji dialogowych jest ważna z punktu widzenia badania wpływu projektu, co pomoże nam rozwijać metodę Dialogu DEMOS. Organizator(ka) lub facylitator(ka) może przekazać uczestnikom kod QR do ankiety ewaluacyjnej, aby mogli ją samodzielnie wypełnić, lub rozdać im papierowe formularze ewaluacyjne do wypełnienia, a następnie skopiować je wszystkie do szablonu formularza Google na stronie internetowej projektu DEMOS.

Metoda Dialogu DEMOS kształtuje poczucie więzi między uczestnikami oraz promuje włączenie społeczne. Dodatkowo umożliwia głębsze zrozumienie omawianego tematu oraz różnorodnych perspektyw. W optymalnych warunkach dialog prowadzi do pogłębionego wglądu i nowych sposobów myślenia. Celem nie jest osiągnięcie jednomyślności.

Dwa kluczowe elementy metody Dialogu DEMOS to:

1 Wspólne spotkania przedstawicieli różnych środowisk

Organizując sesję dialogu DEMOS, pamiętaj, aby zaprosić nie tylko osoby aktywne lub mające wyrobione zdanie na dany temat, ale także te, które są często pomijane. W podobny sposób staraj się angażować nie tylko skrajne poglądy, ale również wszystkie głosy "pośrednie", które mogą być mniej dostrzegalne. Dzięki temu unikniesz podkreślania spolaryzowanych opinii i zyskasz nowe perspektywy. Zamiast koncentrować się na efektywności czy liczbie uczestników dialogu, rozważ różnorodność oraz różne środowiska, z których pochodzą uczestnicy. Mogą to być na przykład różne pokolenia, płeć, wykształcenie, miejsca zamieszkania, dochody, zawody, mniejszości itp. W szczególności staraj się zapraszać tych, którzy zazwyczaj nie biorą udziału w tych rozmowach, tzw. ciche głosy. Ciche głosy różnią się w zależności od tematu i kontekstu, ale ich identyfikacja pozwoli na przeprowadzenie bardziej zróżnicowanego i owocnego spotkania. W zależności od tematu takimi osobami mogą być na przykład seniorzy, młodzież, rodzice małych dzieci, którzy zazwyczaj nie mają czasu na uczestnictwo w spotkaniu, czy osoby zwykle milczące, wycofane – to tylko kilka przykładów.

2 Mówienie o osobistych doświadczeniach

Innym kluczowym czynnikiem w dialogu DEMOS jest perspektywa, z której przystępujemy do rozmowy. W wielu dyskusjach wnosimy nasze opinie w opozycji do poglądów innych. Alternatywnie, organizujemy dyskusję panelową, w której eksperci dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat swojej dziedziny lub opowiadają się za swoimi racjami.

Jednak gdy celem dialogu jest głębsze zrozumienie, bardziej efektywne i owocne jest dzielenie się własnymi doświadczeniami. Tworzy to również spotkania, które są bardziej egalitarne, ponieważ możemy zaangażować osoby o zróżnicowanym poziomie wiedzy oraz różnych poglądach na dany temat. Nie musisz być ekspertem w omawianym zagadnieniu, ale możesz opowiadać o swoich doświadczeniach, niezależnie od tego, którą kartę DEMOS wybierzesz jako temat.

Ten sposób prowadzenia dialogu różni się od dyskusji opartych na czystej wiedzy i może być nowy dla niektórych uczestników, a nawet niewygodny lub trudny, ale sprzyja nowym spostrzeżeniom i głębszemu zrozumieniu. Nie oznacza to, że musimy posiadać określone doświadczenia ani że uczestnicy muszą ukrywać swoją wiedzę, lecz raczej, że rozmawiamy w sposób, w którym dzielimy się tym, jak dany temat/przedmiot/zjawisko jest postrzegane w naszym życiu oraz jakie doświadczenia wpłynęły na nasze myśli. Oprócz doświadczeń, dzielimy się również wspomnieniami, uczuciami oraz wizjami przyszłości, które przychodzą nam do głowy. Kiedy dzielimy się doświadczeniami, zamiast jedynie wyrażać nasze opinie, zazwyczaj zagłębia się w temat. Ponadto tworzy to atmosferę, w której nie czujemy potrzeby obrony ani sprzeciwiania się innym uczestnikom czy „zabierania” ich doświadczeń. Zamiast tego możemy wspólnie dzielić się bardzo różnorodnymi doświadczeniami w bezpieczny sposób. Dlatego też sprzyja to bardziej konstruktywnemu dialogowi.

Uwaga: Zanim rozpoczniemy nasz dialog DEMOS na konkretny temat wybrany z kart do dialogu DEMOS, rekomendujemy przeczytanie odpowiedniej definicji z karty.

MODEL ZAANGAŻOWANIA DIALOGOWEGO oparty na modelu kompetencji⁶

➔ 4 kroki, jak być lepszym w DIALOGU

1 Pogłębiaj swoją wiedzę.

- Dowiedz się więcej o dialogu oraz innych formach komunikacji
- Przyswój sobie zasady oraz techniki dialogu i efektywnej komunikacji

2 Pracuj nad swoimi umiejętnościami komunikacyjnymi:

- Wzmocnij swoje umiejętności słuchania i wypowiedzi (aktywne słuchanie oraz klarowność wypowiedzi)
- Miej świadomość „mowy ciała” oraz emocji

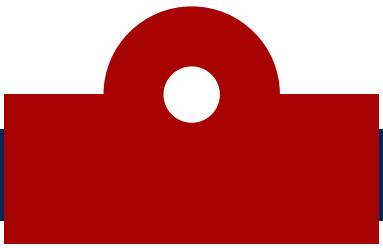
3 Sprawdź swoje nastawienie, motywację oraz determinację:

- Zastanów się nad swoim nastawieniem i gotowością do dialogu
- Oceń swoją motywację do uczestniczenia w pogłębionych rozmowach oraz sposoby na jej poprawę

4 Praktyka:

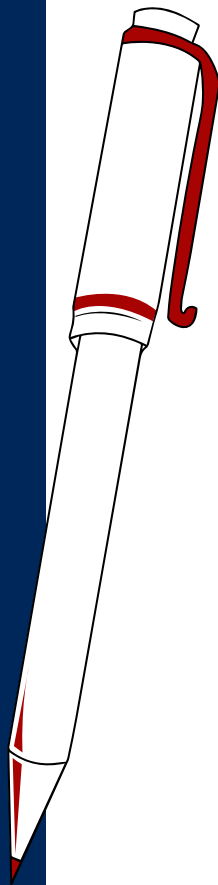
- Regularnie angażuj się w dialog, biorąc udział w różnych spotkaniach oraz organizując i prowadząc własne sesje
- Zastosuj nabytą wiedzę i doskonal swoje umiejętności komunikacyjne

5 KROK DODATKOWY: Świętuj osiągnięcia: doceniaj drobne sukcesy na swojej drodze dialogowej!

Czego potrzebuję, aby facylitować sesję dialogu DEMOS?

- Przewodnik Dialogu DEMOS ☐
- Karty do dialogu DEMOS ☐
- Skrypt do dialogu DEMOS
(dostosowany do Twoich potrzeb) ☐
- Miejsce do prowadzenia dialogu ☐
- Uczestnicy ☐
- Notatnik oraz długopis dla siebie ☐
- Długopisy oraz papier lub
karteczki samoprzylepne dla
uczestników ☐
- Napoje i przekąski ☐
- Ktoś, kto będzie notował, jeśli
uznasz to za potrzebne ☐

Skrypt do Dialogu DEMOS

Aby ułatwić Ci organizację własnego dialogu, przygotowaliśmy gotowy do użycia skrypt. W skrypcie znajdziesz przykładowy harmonogram, wskazówki oraz formułki dla prowadzącego, a także kilka pytań, które pomogą Ci rozpocząć i zakończyć dialog. Możesz dostosować skrypt, aby lepiej odpowiadał Twojej grupie, tematowi, harmonogramowi i miejscu. Wszystkie materiały są dostępne na naszej stronie internetowej.

Najlepsze praktyki dla facylitatorów

Postępując zgodnie z tymi krokami, z dużym prawdopodobieństwem odniesiesz sukces jako facylitator(ka) sesji Dialogu DEMOS. Dodatkowe narzędzia dla facylitacji dialogów są dostępne na stronie internetowej Timeout Foundation: <https://www.timeoutdialogue.fi>

Przed sesją dialogu

1 Przećwicz dialog wcześniej

Wybierz temat i zapoznaj się z wybraną Kartą dla Demokracji. Przeczytaj Przewodnik DEMOS oraz zapoznaj się z Skryptem do Dialogu DEMOS. Zastanów się nad swoimi własnymi doświadczeniami związanymi z wybranym tematem. Co już wiesz? Czy potrzebujesz osoby-eksperta, która wesprze sesję dialogu? Jakie doświadczenia i emocje wiążesz z tym tematem? Co mogłoby Ci pomóc w odniesieniu sukcesu jako facylitator?

2 Zaproś uczestników

Kogo powinno się zaprosić? Jak można uzyskać nowe spostrzeżenia i lepiej się poznać? Zaproś uczestników i poinformuj ich. Przekaż im, na czym polegają sesje dialogu DEMOS. Dlaczego udział w nich przyniesie im korzyści?

3 Miejsce oraz atmosfera

Jeśli to możliwe, zorganizuj dialog w przestrzeni, w której uczestnicy mogą usiąść w kręgu. Zwróć uwagę na dostępność i neutralność. Zaproponuj napoje oraz przekąski, co zazwyczaj jest miłym gestem. Wydrukuj Zasady Podstawowe, aby były widoczne dla uczestników. Przygotuj imienne plakietki, na których każdy może napisać swoje imię WIELKIMI LITERAMI, co ułatwi innym czytanie.

4 Jeśli to konieczne rozważ również...

Weź pod uwagę różnorodność uczestników, ich potrzeby, dostępność oraz realia językowe. Wykorzystaj swoją wiedzę specjalistyczną i doświadczenie w pracy z grupą. Dialog DEMOS jest elastyczny - kluczowe jest, aby grupa aktywnie uczestniczyła, dyskutowała oraz dzieliła się swoimi przemyśleniami i doświadczeniami.

Podczas sesji dialogu

5 Wprowadzenie

Powiedz uczestnikom, jaki jest cel dialogu i temat . Przedstawcie się imieniem, jeśli jest to akceptowane w waszej kulturze. Nikt nie jest "zobowiązany do dzielenia się swoim życiorysem" podczas wprowadzenia. Możesz zamiast tego podzielić się swoimi odczuciami na temat uczestniczenia w sesji dialogu. Przełam lody, pytając o pogodę, ulubione lody lub ulubiony film. Lub z "czym" przychodzą osoby na spotkanie?

6 Powiedz wszystkim, że tylko wspólnie zrealizujemy udaną sesję dialogu DEMOS

Powiedz uczestnikom, że ich myśli nie muszą być doskonale uporządkowane i że nie muszą mieć wyrobionych opinii na dany temat. Dialog to wspólne rozważanie danych tematów, uczenie się i pobudzanie ciekawości. To nie jest debata ani konkurs wiedzy specjalistycznej. W dialogu DEMOS ważny jest również wzajemny szacunek. Nie oznacza to jednak, że należy akceptować jego brak

7 W razie potrzeby skorzystaj z dodatkowego przedmiotu

Ten przedmiot - może to być butelka wody, piłka lub zabawka - może być pomocny, gdy grupa jest bardzo aktywna i gadatliwa. Na początku dialogu poinformuj uczestników o zastosowaniu przedmiotu. Tylko osoba trzymająca przedmiot ma prawo mówić, podczas gdy pozostali słuchają i nie przerywają. Przedmiot przekazywany jest od jednej osoby do drugiej, aby umożliwić każdemu zabranie głosu.

8 Omów Podstawowe Zasady Dialogu DEMOS

Wspieraj konstruktywną dyskusję, stosując zasady podstawowe. Przedstaw zasady i omów je z uczestnikami. Zapytaj wszystkich, czy mają jakieś dodatkowe uwagi i czy mogą się zastosować do Zasad. W razie potrzeby przypomnij grupie o tych zasadach w trakcie sesji.

9 Wspieraj równą dyskusję

Zwracając się do uczestników, używaj ich imion (jeżeli tak uzgodniono). Zwykle wzmacnia to zaufanie oraz sprzyja swobodnej atmosferze. Na początku sesji dialogu poinformuj grupę, że pragniesz, aby wszyscy aktywnie uczestniczyli w rozmowie, a aby to ułatwić, możesz ich o to bezpośrednio poprosić. Prowadź notatki, aby śledzić, kto się wypowiedział, a kto nie, co pozwoli Ci zaprosić do zabrania głosu tych, którzy jeszcze nie uczestniczyli.

10 Wspieraj uczestników w łączeniu ich wypowiedzi z tym, co wcześniej powiedzieli inni

Aby pogłębić dialog, kluczowe jest wspieranie swobodnego przepływu rozmowy. Zachęć uczestników do odniesienia swoich wypowiedzi do tego, co zostało wcześniej powiedziane przez innych. Promuj rozmowę na temat doświadczeń: jakie myśli, emocje, wspomnienia i przeżycia mają uczestnicy w związku z danym tematem? Może to przyczynić się do lepszego zrozumienia siebie, innych oraz samego tematu.

11 Upewnij się, że grupa skupia się na temacie sesji

Rozmowa może meandrować, jednak im bardziej grupa koncentruje się na temacie i dzieli swoimi przemyśleniami oraz doświadczeniami, tym większa szansa na pogłębienie zrozumienia.

12 Podkreśl poufność sesji dialogu

Osoby uczestniczące mogą później podzielić się swoimi osobistymi refleksjami, tematami poruszonymi w dialogu oraz informacją o swoim udziale w dialogu DEMOS. Tożsamości innych osób powinny pozostać poufne, chyba że ktoś wyrazi zgodę na ujawnienie tych informacji.

13 Wspieraj i motywuj

Podczas dialogu dziękuj uczestnikom za dzielenie się swoimi przemyśleniami i doświadczeniami. Wyraź wdzięczność gdy przestrzegane są Podstawowe Zasady. Zachęcaj tych, którzy jeszcze się nie wypowiedzieli. Na koniec podziękuj wszystkim za czas poświęcony na udział w sesji. Poproś o informację zwrotną.

14 W razie potrzeby należy ograniczyć ilość oraz długość wypowiedzi

Celem dialogu DEMOS jest umożliwienie udziału każdemu, nie tylko osobom aktywnym i odważnym. Zachęcaj wszystkich do uczestnictwa i interweniuj, jeśli ktoś wygłasza długi monolog. W przypadku zdominowania sesji poproś tę osobę, aby na chwilę wstrzymała się z wypowiedzią, dając przestrzeń innym.

15 Zrób miejsce dla osób nieśmiałych

Celem dialogu DEMOS jest umożliwienie udziału każdemu. Zachęć tych, którzy jeszcze się nie wypowiedzieli, do zabrania głosu. Niemniej jednak, nie należy nikogo zmuszać do mówienia. Możesz np. zaprosić osoby uczestniczące w spotkaniu do omówienia tematu w parach , np. z osobą siedzącą obok, zanim rozpoczniesz dialog z całą grupą. Czasami potrzeba wielu rozmów, aby wszyscy poczuli się na tyle komfortowo, by dołączyć. Tak jest w porządku.

Na zakończenie sesji dialogu

16 Poproś o podzielenie się spostrzeżeniami

Poproś wszystkich o spisanie swoich spostrzeżeń, istotnych przemyśleń oraz osobistych zobowiązań, które podjęli i przemyśleli w trakcie dialogu, a następnie o podzielenie się nimi z grupą. Spostrzeżenia te pomagają nam zakończyć dyskusję i zyskać wgląd w to, co inni uznali za istotne. Możesz zebrać te spostrzeżenia, udokumentować je i przesłać uczestnikom wraz z listem z podziękowaniami.

17 Opowiedz, co następuje po sesji dialogu

Podziękuj wszystkim i poinformuj ich, czy zamierzasz udostępnić informacje o sesji w mediach społecznościowych. Poproś o opinie i zapytaj, czy uważają, że dialog był konstruktywny i równy. Możesz zachęcić ich do organizacji własnych sesji dialogu DEMOS oraz do śledzenia projektu za pośrednictwem strony internetowej i mediów społecznościowych. Poinformuj też, jeśli masz pomysły dotyczące wykorzystania wyników sesji i poczynionych spostrzeżeń.

6.4. Komunikacja oraz zakończenie sesji dialogu

Komunikacja

Możesz wykorzystać materiały komunikacyjne projektu DEMOS do promowania sesji dialogu oraz wypracowanych w ich trakcie wniosków, i spostrzeżeń.

Użyj hasztagu #DEMOSDialogue, abyśmy mogli monitorować wszystkie sesje dialogu prowadzone w Europie. Możesz również oznaczyć projekt DEMOS oraz organizacje partnerskie w swoich postach i relacjach w mediach społecznościowych.

Podsumowanie i uzyskanie trwałego rezultatu po dialogu

Główne cele projektu DEMOS to:

1. Wzmocnienie dialogu społecznego
2. Zwiększenie umiejętności dialogowych obywateli
3. Wsparcie obywateli w zdobywaniu wiedzy na temat demokracji w sposób inspirujący i konstruktywny
4. Poprzez osiągnięcie trzech wymienionych wyżej celów:
Wzmacnianie kultury demokracji

Organizacja własnej sesji dialogu DEMOS realizuje te cele. Możesz wzmocnić wpływ i znaczenie spotkań, dzieląc się informacjami na temat przeprowadzonych sesji dialogu i ich rezultatów. Możesz zachęcić swoich znajomych do zorganizowania ich własnej sesji dialogu DEMOS. A może zorganizujesz kolejną sesję z tą samą grupą lub z nowymi uczestnikami?

W zespole DEMOS chcielibyśmy również poznać Wasze wrażenia oraz wnioski, które wyciągnęliście. Prosimy o wypełnienie **formularza Google** po zakończeniu sesji dialogu. Odpowiedzcie na pytania i przekażcie nam swoje uwagi. Pomoże nam to uczynić spostrzeżenia i sesje dialogu bardziej widocznymi oraz udowodni, że organizowanie konstruktywnych sesji dialogowych na istotne tematy jest możliwe — każdy może to osiągnąć!

Dialog może być również wzbogacony o dodatkowe warsztaty dotyczące poszukiwania rozwiązań lub podejmowania decyzji, jeśli uznasz/uznacie to za stosowne i korzystne.

**Gratulacje! Udało ci się dotrzeć do końca przewodnika DEMOS!
Nagródź się np. filiżanką kawy czy herbaty lub jakimś smakołykiem.
Teraz jest doskonały moment, aby rozpocząć planowanie i organizację
własnego wydarzenia Dialogu DEMOS!
Powodzenia!**

Odnośniki

1. Indeks Demokracji 2023: Era Konfliktu, raport Economist Intelligence Unit, luty 2024 r., dostępny pod adresem: <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2023/> (dostęp: 26 lutego 2024 r.)

2. Christina Tudose, Stan Demokracji 2023, IPSOS KnowledgePanel, grudzień 2023, dostępne pod adresem: <https://www.ipsos.com/en/heading-biggest-election-year-ever-satisfaction-democracy-low> (dostęp: 21 lutego 2024). Globalny Stan Demokracji 2023, International IDEA, dostępne pod adresem: <https://www.idea.int/gsod/2023/> (dostęp: 18 lutego 2024)

3. Raport o demokracji 2023: Niepokora w obliczu autokratyzacji, Instytut V-Dem, dostępny pod adresem: https://www.v-dem.net/documents/29/V-dem_democracyreport2023_lowres.pdf (dostęp: 23 lutego 2024 r.)

4. „Wolność na świecie 2023: Obchody 50. rocznicy walki o demokrację”, Freedom House, dostępne pod adresem: https://freedomhouse.org/sites/default/files/2023-03/FIW_World_2023_DigitalPDF.pdf (dostęp: 24 lutego 2024 r.)

5. Badanie ankietowe online - w ramach projektu DEMOS - dotyczące demokracji przeprowadzono w okresie od listopada 2023 r. do stycznia 2024 r., koncentrując się głównie na trzech kluczowych krajach zaangażowanych w projekt – Chorwacji, Finlandii i Polsce. Łącznie ankietę wypełniło 328 osób: 122 w języku polskim, 104 w języku chorwackim, 54 w języku angielskim (najbardziej zróżnicowana grupa – osoby o różnych narodowościach, zamieszkujące w 16 krajach) oraz 48 w językach fińskim i szwedzkim.

6. Kompetencje (model kompetencji) stanowią kombinację umiejętności, wiedzy, zdolności oraz innych cech lub atrybutów osobistych, które są fundamentem sukcesu w danej dziedzinie (np. w konkretnej pracy lub w roli facylitatora dialogu).

